

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

виконання лабораторних робіт, втручатися у процес навчання, а також призначати додаткові тести, змінюючи за необхідності умови складання іспитів [2].

Б. Коліс, І. Ніколова та К. Марчева у посібнику «Інформаційні технології в педагогічній освіті: досвід для країн з перехідною економікою» («Information technologies in teacher education: issues and experiences for countries in transition») наголошують на різноманітності педагогічних технологій у вищій освіті Нідерландів. Автори зазначають, що невід'ємною складовою освітнього процесу є впровадження інноваційних технологій, зокрема комп'ютера. Широко поширені державні програми з підтримки інноваційної діяльності. У зв'язку з необхідністю використання комп'ютера на уроках у початковій та середній школі постає проблема необхідності набуття комп'ютерної грамотності вчителями. Це питання вирішується шляхом формування відповідних навичок в межах університетської освіти, створення спеціальних центрів із надання педагогічним працівникам знань роботи з комп'ютером, залучення вчителів до взаємонавчання [3].

З огляду на розглянуті праці можемо виокремити ключові їх ідеї, використання яких можливе у системі вищої освіти України: широке залучення в освітній процес інформаційно-комунікаційних технологій; розробка та впровадження електронних видань, посібників, комп'ютерних навчальних систем, мультимедійних комплексів, електронних систем тестування; створення навчально-інформаційного середовища, що включає комп'ютерні інформаційні джерела, електронні бібліотеки, відеотеки і аудіотеки, книги й навчальні посібники; надання педагогічним працівникам знань роботи з комп'ютером, залучення вчителів до взаємонавчання.

Література

1. James W. The Digital Flood: Diffusion of Information Technology across the United States, Europe, and Asia / W. James. – Oxford : EH.Net, 2012. – 397 p.
2. Bach S., Haynes Ph., Smith L. Online Learning and Teaching in Higher Education / S. Bach, Ph. Haynes, L. Smith. – Maidenhead : Open University Press, 2007. – 218 p.
3. Information technologies in teacher education: issues and experiences for countries in transition / Edited by B. Collis, I. Nikolova, K. Martcheva. – Netherlands, 2004. – 317 p.

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З МАТЕМАТИКИ – ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Кисільова-Біла В. П.

ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», Україна

Проблема організації самостійної роботи студентів у ВНЗ України і, зокрема, самостійна робота з математики у професійній підготовці вчителя початкових класів, набуває пріоритетного значення у зв'язку з інтеграцією вітчизняної освітньої системи до Європейського освітнього простору.

У відповідності до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 013.Початкова освіта у вищому педагогічному навчальному закладі, одна з основних вимог до підготовки спеціаліста пов'язана із необхідністю самостійного вивчення дисциплін. Для математики це складає більше 50% (4,8 кредиту) навчального часу. Збільшується не лише обсяг матеріалу, що відводиться на самостійне опрацювання, а й ускладнюється його зміст. Тому необхідна чітка, обґрунтована на принципах концепція особистісно орієнтованої освіти, *система організації самостійної роботи студентів з математики*. В сучасних умовах – це не тільки одна з вимог якісної підготовки їх до професійної педагогічної діяльності, а й засіб самоорганізації кожного студента у педагогічному процесі в якості його повноправного суб'єкта.

Компетентнісний підхід вимагає від сучасного вчителя початкових класів працювати з дитиною не на індивідуальному рівні (врахування інтелекту дитини, операційної успішності, виконання запланованих функцій), а на *особистісному рівні*, коли в полі зору вчителя знаходяться життєві смисли, особистісна самоорганізація та особистісні функції дитини. І це повинен враховувати викладач вищої педагогічної школи, пам'ятаючи що предметно підготовлений учитель може навчити вихованця цілком певним, конкретним речам, упускаючи при цьому головну, змістовну функцію педагогічної діяльності – це освіта людини взагалі. Тому система організації самостійної роботи студентів з математики повинна бути сьогодні вибудована з врахуванням розуміння сутті природи освіти, яка орієнтована на особистість.

Особистісно орієнтована освіта (наукова школа д.пед.наук В.В. Серікова) передбачає створення в освітньому процесі ситуацій, які б запускали механізми функціонування і розвитку особистості, тобто ставили учнів у позицію, коли вони самі свідомо приймають рішення, висловлюють свою точку зору, беруть на себе відповідальність, тобто тренують свої моральні сили [5].

В основу теоретичної моделі позиційно – дидактичної системи особистісно орієнтованої освіти В.В.Серікова покладена ідея відомого психолога С.В.Рубінштейна, згідно якою сутність особистості проявляється в її здатності займати певну позицію. Особистість – це не набір заданих якостей, а здатність людини «бути особистістю», тобто проявити своє відношення до світу і самого себе. Особистісно орієнтована освіта – це така освіта, яка створює умовне, для прояву особистісних функцій того, хто навчається і того хто навчає.

Головною умовою прояву особистісних функцій в освітньому просторі є створення особистісно орієнтованої ситуації (навчальної, пізнавальної, життєвої). Особистісно орієнтована ситуація – це така ситуація, в якій необхідно проявити особистісні функції, тобто учень попадає в таку ситуацію, коли необхідно шукати смисл, подумати про себе, побудувати образ і модель свого життя, вибрати творчий варіант розв'язання проблеми, дати оцінку факторам, т.д. У такій ситуації виникає задача, яку неможливо розв'язати на знанієво-репродуктивному рівні, тому що не має правил, однозначних істин, не має простих розв'язків. Орієнтація на попередній смисл є неефективною, неадекватною, і настає явище, яке психологи називають «ревізія смислу». Дитина сама знаходить проблему, протиріччя, вона висловлює, виражає аргументовану незгоду з деякими твердженнями, знаходить причину і джерела власних помилок, шукає власні пояснення і тлумачення явища, тобто в такій ситуації формується суб'єктивний досвід дитини. Отже, зміст особистісно орієнтованої освіти повинен включати в себе різні види особистісно орієнтованих ситуацій. Але це аж ні як не означає, що для того щоб оволодіти позиційно-дидактичною концепцією особистісно орієнтованої освіти достатньо оволодіти технологією створення різних видів особистісно орієнтованих ситуацій.

Входження майбутнього вчителя в парадигму педагогічної діяльності з особистісно орієнтованою орієнтацією передбачає послідовне «вростання», в філософію створення особистісно орієнтованої педагогічної ситуації – своєрідного освітнього простору, що передбачає обов'язкове входження особистісного рівня розвитку учнів.

Позиційно-дидактична концепція особистісно орієнтованої освіти (на відміну від змісту освіти взагалі, який передбачає оволодіння людиною різними видами досвіду: знанієвого, операційного, творчого, соціального та ін.) *передбачає включення в зміст освіти особистісного досвіду – досвіду діяти, проявляти себе як особистість.*

Щоб навчити майбутнього вчителя професії, а не спеціальності (у сучасному ВНЗ навчать спеціальності – думка В.Ф.Болотова, Є.І.Ісаєва, В.І.Слободчікова) підготовку необхідно вести у відповідності до відомого принципу психології – для успішного формування певного типу діяльності суб'єкт повинен виконувати діяльність, яка за своїм психологічним змістом адекватна тій, що формується. У відповідності до цього підготовку майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в умовах особистісно орієнтованої освіти необхідно спрямувати на формування у студентів особливого роду орієнтації в педагогічному середовищі, яка б передбачала самовизначення у відношенні смисла педагогічної діяльності.

Саме з врахуванням цього принципу повинна бути вибудована система організації самостійної роботи студентів з математики. З нашим варіантом створення такої системи можна ознайомитися за джерелами [1; 2].

Аналіз процесу вузівського викладання математики взагалі, і зокрема, на психолого-педагогічному факультеті КДПУ показує, що студент в більший мірі оволодіває не предметом своєї майбутньої професійної діяльності, а його пізнавально-інформаційним аспектом. Забезпечити викладання математики з орієнтацією на особистісний підхід не можливо за рахунок певних логіко-структурних перетворень у змісті матеріалу. Закони, правила, залежності у математиці самі по собі не можуть впливати на їх особистісне сприйняття, а тому «педагогізація» викладання математики пов'язана з перетворенням не об'єкта (матеріалу), а суб'єкта який працює з ним. Мова йде про те, що необхідно формувати відповідну установку у викладача математики і студента про усвідомлення прийняття ними нової позиції по відношенню до матеріалу, який засвоюється. І засобом реалізації цього може бути правильно вибудована система організації самостійної роботи. Вона є тільки частинка, але надто вагома, у глибокій структурно-дидактичній і психологічній перебудові процесу викладання предметів учительської спеціальності. У рамках позиційно дидактичної системи особистісно орієнтованої освіти пошук необхідно спрямовувати на розкриття нового смислу, власне проблем математики в контексті їх педагогічного бачення.

Література

1. Кисільова-Біла В.П. Роль особистісно орієнтованих педагогічних ситуацій у входженні майбутнього вчителя початкових класів у парадигму педагогічної діяльності з особистісною орієнтацією (на прикладі вивчення математики) / В.П. Кисільова-Біла // Актуальні проблеми психології. Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д. – Житомир: «Вид-во ЖДУ ім. І. Франка», 2009. – Т. 7, вип. 21 – 292 с.
2. Кисільова-Біла В.П. Система організації самостійної роботи студентів з математики в умовах кредитно-модульної системи навчання: Навч. посібник для студентів та викладачів математики вищих

педагогічних навчальних закладів спеціальності 6.010100. Початкове навчання/ В.П. Кисільова-Біла. – Кривий Ріг: КПУ ДВНЗ «КНУ», Вид-во «Діоніс», 2012. – 144 с.

3. Коваль Л. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: стан та перспективи / Людмила Коваль // Початкова освіта. – 2017. – № 1. – С. 39-42.

4. Козаков В.А. Самостійна робота студентів як дидактична проблема/ В.А. Козаков. – К.: НМКВО, 1990. – 62 с.

5. Сериков В.В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем/ В.В. Сериков. – М.: Издательская корпорация «Логос», 1999. – 272 с.

ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ

Коваль Л.В.

Бердянський державний педагогічний університет, Україна

Математична освіта багатофункціональна й орієнтує не лише на здійснення спеціалізованої діяльності з раціонального використання математичного апарату, але й відіграє важливу роль у культурному зростанні майбутнього покоління. Можливості математичної освіти далеко виходять за межі математичної науки. Люди, які в школі не навчилися мистецтву логічно доводити, не здатні відрізнити правильне міркування від хибного, відповідально діяти в ситуаціях вибору, такими особистостями легко маніпулювати. І тому низька математична культура в ХХІ ст. може стати серйозною перешкодою на шляху цивілізаційних змін. І навпаки, належна математична освіта підвищує шанси на самореалізацію особистості, сприяє розвитку прогресивних ідей.

Історичний аналіз розвитку шкільної освіти в Україні дозволяє стверджувати, що ставлення до математичної освіти в початковій школі було різним. Але за будь-яких часів математику визначають як провідний навчальний предмет з формування основ математичної культури учнів молодшого шкільного віку.

Ретроспективний аналіз свідчить, що наукових досліджень, в яких безпосередньо розкриваються проблеми розвитку вітчизняної початкової математичної освіти, не так багато. Зокрема це праці М. Бантової, Г. Бельтюкової, Г. Белошистої, М. Богдановича, Н. Глузман, Н. Істоміної, Л. Коваль, Л. Кочиної, О. Корчевської, О. Комар, Я. Короля, М. Моро, І. Нефедової, Л. Петерсон, С. Скворцової, С. Царьової та ін., які пов'язані з висвітленням проблем організації навчання математики в початковій школі та спеціальні дослідження М. Бурди, Н. Віленкіна, О. Колмогорова, Н. Тарасенкової, О. Скафи, З. Слепкань, А. Столяра, Л. Стойлової, Л. Фрідман, М. Шкіля, де розкриваються наукові засади математичної підготовки учнів середньої загальноосвітньої школи.

Мета статті – розкрити основні тенденції розвитку початкової математичної освіти в контексті інтеграції до загальноєвропейського освітнього простору.

Застосування історичного підходу дає змогу довести, що вітчизняна початкова математична освіта має давні традиції та прогресивні тенденції. Урахування процесів реформування, які відбувалися в початковій школі, дозволили нам визначити чотири етапи розвитку початкової математичної освіти:

- становлення початкової математичної освіти в умовах переходу з чотирирічного на трирічний термін навчання молодших школярів (кінець 60-х – початок 70-х років ХХ ст.);
- удосконалення змісту початкового курсу математики на етапі підготовки до систематичного навчання дітей 6-річного віку (80-ті роки ХХ ст.);
- оновлення форм, методів і засобів навчання математики в початковій школі на основі принципів гуманізації, диференціації та деполітизації (90-ті роки ХХ ст.);
- модернізація методичної системи навчання математики в контексті стандартизації початкової освіти (сучасний етап розвитку початкової математичної освіти).

Охарактеризуємо основні тенденції розвитку початкової математичної освіти на сучасному етапі.

Серед основних пріоритетів модернізації розвитку початкової математичної освіти на сучасному етапі виступає необхідність підвищення її якості. Як перспективний шлях реалізації цього процесу науковці називають упровадження компетентнісного підходу, який наповнює традиційне навчання особистісно-зорієнтованим, практично спрямованим, гуманістичним змістом.

Ідея компетентнісного підходу дає відповідь на питання, який результат освіти необхідний особистості та затребуваний сучасним суспільством. Формування компетентності учня є актуальною проблемою й розглядається як вихід із проблемної ситуації, що виникла через протиріччя між необхідністю забезпечити якість освіти та неможливістю вирішити цю проблему традиційним шляхом. Йдеться про компетентність як про нову одиницю виміру освіченості, при